

กระบวนการ จัดแผนพัฒนาองค์กร สหกรณ์

สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอ่างทอง มีภารกิจต้องดำเนินการขับเคลื่อนสหกรณ์ภาคการเกษตรให้เป็นองค์กรหลักในการพัฒนาชุมชน โดยสำนักงานสหกรณ์จังหวัดร่วมกับคณะกรรมการสหกรณ์ ฝ่ายจัดการของสหกรณ์ และสมาชิกสหกรณ์ วิเคราะห์สภาพแวดล้อมโดยรวมของแต่ละสหกรณ์ เพื่อนำเข้าสู่กระบวนการพัฒนาศักยภาพสหกรณ์ในด้านการบริหารสหกรณ์ การดำเนินธุรกิจสหกรณ์ เพื่อพัฒนาความเข้มแข็งของสหกรณ์ภาคการเกษตรระดับอำเภอ ให้เป็นที่พึงของสมาชิกสหกรณ์ เกษตรกร และชุมชนในอำเภอ และเพื่อเสริมสร้างสหกรณ์ภาคการเกษตรให้เป็นศูนย์กลางในการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน เพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดทำแผนพัฒนาองค์กร

๑. แนวคิดจากปรัชญาพัฒนาองค์กร ซึ่งบุคลากรในสหกรณ์ภาคการเกษตรมีศักยภาพ สามารถพัฒนาตนเองได้ถ้าให้โอกาส และการพัฒนาต้องเริ่มต้นที่สมาชิกสหกรณ์
๒. แนวคิดจากหลักการพัฒนา คือ การมีส่วนร่วม การพึ่งตนเอง การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการรับผิดชอบต่อสหกรณ์ของตนเอง
๓. แนวคิดในการพัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็ง คือการให้คณะกรรมการฝ่ายจัดการ สมาชิก และเจ้าหน้าที่ ได้มีกระบวนการในการจัดการเรียนรู้ร่วมกันในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์กร
๔. แนวคิดที่ว่าไม่มีใครรู้ปัญหาสหกรณ์เท่าคนสหกรณ์ ดังนั้น การแก้ปัญหาสหกรณ์จึงเริ่มจากคนของสหกรณ์ การให้การสนับสนุนของภาครัฐจะต้องเป็นลักษณะ Bottom-up ไม่ใช่ Top Down

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรสหกรณ์

ขั้นตอนที่ ๑ เตรียมความพร้อมกลุ่มเป้าหมาย

๑ชี้แจงกลุ่มเป้าหมายให้เข้าใจวัตถุประสงค์ในการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรและประโยชน์ที่สหกรณ์จะได้รับ

๒กำหนดวันประชุมเชิงปฏิบัติการร่วมกัน.

ขั้นตอนที่ ๒ การวิเคราะห์ข้อมูลเรียนรู้

๑สหกรณ์เป้าหมายเรียนรู้การจัดทำแผนพัฒนาองค์กรโดยการวิเคราะห์สภาพปัญหา จัดลำดับความต้องการ และศักยภาพที่มีอยู่

๒เรียนรู้การบริหารสหกรณ์เพื่อสร้างความเข้มแข็ง. ประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับสหกรณ์ การบริหารความเสี่ยง การควบคุมภายใน แผนพัฒนาองค์กร แผนธุรกิจสหกรณ์ และสหกรณ์กับยุคดิจิทัล

๓เรียนรู้การถอดบทเรียนร่วมกัน.

ขั้นตอนที่ ๓ การกำหนดเป้าหมายและทิศทางการพัฒนาสหกรณ์

แบ่งกลุ่มฝึกปฏิบัติ Work Shop ร่วมกันจัดทำแผนพัฒนาองค์กร ยกตัวอย่างของสหกรณ์ผู้เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำอ่างทอง จำกัด ดังนี้

กำหนดแผนหลักในการพัฒนา

- ✧ พัฒนาการบริหารจัดการระบบการเพาะเลี้ยง
- ✧ พัฒนาองค์กร/ เครือข่าย ส่งเสริมอาชีพตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง/ อาชีพเสริม เสริมสร้างทักษะความรู้ในการแปรรูปปลา
- ✧ จัดตั้งตลาด พัฒนาสหกรณ์ให้เข้มแข็ง มั่นคง
- ✧ รัฐควบคุมราคาปัจจัยการผลิต ให้มีความยุติธรรมแก่เกษตรกร
- ✧ อบรมให้ความรู้ การป้องกันโรค ศัตรูพืช/ สัตว์ ระบาด

วิธีการดำเนินงานตามแผน

- ✧ อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร เรื่อง การบริหารจัดการระบบการเพาะเลี้ยง
- ✧ พัฒนาปรับปรุงแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่ / อบรมให้ความรู้เกษตรกร
- ✧ บูรณาการหน่วยงาน องค์กรเอกชน ที่เกี่ยวข้อง เพื่อแก้ไขปัญหาปัจจัยราคาแพง และส่งเสริมการใช้ปัจจัยที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลัก

- ✧ อบรมสมาชิกกลุ่มให้มีความรู้ ศึกษาดูงานการบริหารจัดการกลุ่ม, การพัฒนาองค์กร การเชื่อมโยงเครือข่าย องค์กร ส่งเสริมสนับสนุนให้กลุ่มดำเนินกิจกรรม และพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
- ✧ ให้ข้อมูลข่าวสารด้านการตลาดและข้อมูลที่เกี่ยวข้องที่ทันสมัยอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกษตรกรก้าวทันข้อมูล ข่าวสาร ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้า
- ✧ ฝึกอบรมเรียนรู้ด้านการพัฒนาการเกษตร ด้านการแปรรูปและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากปลา
- ✧ อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร เกี่ยวกับปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง และส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรนำไป ปฏิบัติอย่างทั่วถึง
- ✧ อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกร และส่งเสริมให้มีการทำอาชีพเสริม เพื่อสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว
- ✧ จัดให้มีการตลาดรวบรวมผลผลิตการเกษตร ในพื้นที่ และพัฒนาองค์กรที่รับผิดชอบให้เข้มแข็ง มั่นคง
- ✧ จัดอบรมเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ทุกราย เพื่อนำความรู้ไปใช้ในการป้องกันรักษาโรคต่าง ๆ
- ✧ จัดอบรม/ ศึกษาดูงาน ให้ความรู้เกษตรกร เรื่องการเลี้ยงปลาน้ำจืด
- ✧ ขอสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้งด้านสถานที่ และงบประมาณ เพื่อดำเนินการปลูกหญ้าเลี้ยง สัตว์ ให้มีปริมาณเพียงพอ เพื่อลดต้นทุนการผลิต

เป้าหมายการพัฒนา

- ✧ เกษตรกรมีการบริหารจัดการระบบการเพาะเลี้ยงและการบริหารความเสี่ยงที่คาดว่าจะเกิดขึ้น
- ✧ เกษตรกรพัฒนาปรับปรุงระบบการเพาะเลี้ยงของตนและแหล่งน้ำธรรมชาติที่มีอยู่
- ✧ มีอำนาจในการต่อรองราคา มีการใช้ปัจจัยที่มีอยู่ในท้องถิ่นเป็นหลักเพื่อลดต้นทุนการผลิต
- ✧ สมาชิกกลุ่มมีความรู้การพัฒนาองค์กร การเชื่อมโยงเครือข่ายองค์กรและพัฒนาการผลิตให้มีคุณภาพอย่างต่อเนื่อง
- ✧ เกษตรกรก้าวทันข้อมูลข่าวสาร ไม่ถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลาง
- ✧ เกษตรกรสามารถแปรรูปและการพัฒนาผลิตภัณฑ์จากปลาได้หลากหลาย
- ✧ เกษตรกรมีการทำอาชีพเสริม สร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว
- ✧ เกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ทุกราย มีความรู้ในการป้องกัน รักษาโรคต่าง ๆ ที่เกิดกับสัตว์

ขั้นตอนที่ ๔ การกำหนดแผนงานโครงการของสหกรณ์

การเขียนโครงการประกอบด้วย

- ๑ ชื่อโครงการ.
- ๒ หลักการและเหตุผล.
- ๓ วัตถุประสงค์.

๔ เป้าหมาย.

๕ วิธีดำเนินการ.

๖ กรอบระยะเวลาการดำเนินการ.

๗ งบประมาณ.

๘ ผู้รับผิดชอบโครงการ.

๙ ลงชื่อผู้อนุมัติโครงการ.

ขั้นตอนที่ ๕ การปฏิบัติตามแผนพัฒนาสหกรณ์

๑ กำหนดแผนปฏิบัติงานโครงการร่วมกันระบุรายละเอียดในการทำ กรอบระยะเวลาที่ดำเนินการ. และระบุผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน

๒ ดำเนินการปฏิบัติตามโครงการ.

๓ รายงานผลการปฏิบัติงานตามโครงการให้ที่ประชุมทราบ

กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรสหกรณ์ ๕ ขั้นตอน ดังกล่าวข้างต้นเป็นแนวทางที่สำนักงานสหกรณ์จังหวัดอ่างทองใช้เป็นแนวการส่งเสริมกระบวนการแผนพัฒนาองค์กร อาจปรับให้เข้ากับบริบทล้อมรอบหรือภูมิสังคมแต่ละพื้นที่ได้ตามความเหมาะสม